

Utgångna bekämpningsmedel förvaras som farligt avfall

© Fredrik Saarkoppel, Kobolt Media

- En internationell jämförelse

Informationen sammanställd av Anette Bramstorp, Miljörådgivare HIR Skåne

Vad är problemet enligt svenska lantbrukare?

När godkännande för ett bekämpningsmedel upphör beslutas om tidsfrister för försäljning, distribution, lagerhållning och användning. Dagens tolkning är att produkter ska lämnas till destruktion vid samma datum som de inte längre får användas. Det är praktiskt mycket svårt att leva upp till detta då det för den enskilda produkten är samma datum för användning som för lagerhållning, och då utfasningsperioder och datum varierar för olika produkter.

Hur skulle man vilja att det var i stället?

Bekämpningsmedel som inte längre får användas ska enligt lagkrav hanteras och tas omhand som farligt avfall. Detta borde innebära att utgångna bekämpningsmedel i praktiken övergår från att vara en produkt till att bli ett farligt avfall. Utgångna bekämpningsmedel skulle då kunna förvaras med det övriga farliga avfallet på gården, förutsatt att detta sker avgränsat och säkert såsom exempelvis i en särskild miljölåda/container avsett för farligt avfall. Man fick då en något längre tidsfrist att ordna med hämtning av det farliga avfallet.

Att på ett tydligt sätt avskilja växtskyddsmedel som inte längre får användas från övriga produkter, visar att användaren inventerat lagret och uppmärksammat att sista användningsdag passerats. Eftersom även förvaring av farligt avfall ska ske på ett säkert sätt, utan risk för utsläpp till mark och vatten och utan risk för obehöriga, finns det även här en liten risk för miljö och omgivning.

EU-regler

Reglerna för utfasning av bekämpningsmedel som inte längre är godkända finns i Regulation (EC) No 1107/2009 concerning the placing of plant protection products on the market. I Article 46, Grace period, anges följande:

Where a Member State withdraws or amends an authorisation or does not renew it, it may grant a grace period for the disposal, storage, placing on the market and use of existing stocks. Where the reasons for withdrawal, amendment or non-renewal of the authorisation are not related to the protection of human and animal health or the environment, the grace period shall be limited and shall not exceed 6 months for the sale and the distribution and an additional maximum of 1 year for the disposal, storage, and use of existing stocks of the plant protection products concerned.

Sammanfattning av denna genomgång

Då grundkravet härrör från EU-lagstiftningen är det intressant hur vägledningarna kring detta lagkrav ser ut i andra länder.

I de länder vi tittat på påpekas precis som i Sverige att växtskyddsmedel som inte längre får användas ska hanteras som farligt avfall. Vad gäller själva förvaringen varierar det i nationella lagtexter och vägledningar från att växtskyddsmedlen inte får innehas till att de inte får förvaras.

Av vägledningar från myndigheter till lantbrukare och, där vi hittat sådana, till kontrollmyndigheten förstår vi att det är viktigt att användare av växtskyddsmedel har tydliga rutiner för att inventera sprutförrådet och uppmärksamma när produkter inte längre får användas. Utgångna produkter ska hanteras som farligt avfall av godkända entreprenörer, "så snart som möjligt".

Lagstiftningen ger utrymme för att utdöma böter. Vid mindre förseelser kan lantbrukaren anmodas/föreläggas att lämna till destruktion omgående och därefter uppvisa kvitto. Vi kan inte se att det i något land finns en koppling mellan förvaring och användning av en icke-godkänd produkt.

Nationella regler

Danmark

Enligt Bekendtgørelse om bekæmpelsesmidler, § 22, får produkter som inte längre får användas inte innehas.¹

Enligt kontrollinstruktioner från Landbrugsstyrelsen ska det vid kontroll ges ett skriftlig föreläggande om att lämna produkterna till destruktion. Lantbrukaren får därefter skicka in kvitto till tillsynsmyndigheten för att bevisa att dessa lämnats till destruktion. Stora mängder kan beslagtas vid kontrollen. Påföljden kan bli böter.²

Finland

Enligt Lagen om växtskyddsmedel, 7§, ska växtskyddsmedel förvaras i ändamålsenliga förvaringslokaler separat från livsmedel och foder. Tillvaratagande och bortskaffande av rester och förpackningar ska ske i enlighet med avfallslagstiftningen.³

Enligt Livsmedelsverkets guide om villkorlighet 2024, ska föråldrade eller oanvända partier av växtskyddsmedel som avförts ur registret förstöras i enlighet med märkningarna på försäljningshöljet, d.v.s. etiketten.⁴

Irland

Bekämpningsmedel som inte längre får användas är farligt avfall och ska lämnas till destruktion i enlighet med avfallslagstiftningen.

Enligt vägledning från DAFM får enbart produkter som finns i växtskyddsmedelsregistret förvaras. Användare av bekämpningsmedel ska även föra anteckningar över produkter som lämnas tillbaka eller lämnas till destruktion. Det ska framgå vilket företag det lämnas till, datum, produktens namn och registreringsnummer samt mängd.⁵

England

Enligt the Plant Protection Products (Sustainable Use) Regulations 2012 får produkter som inte längre får användas inte förvaras.⁶

Enligt Code of practice for using plant protection products, framtagen av Defra, ska produkter som inte längre får användas förvaras säkert och lämnas till företag som får hantera farligt avfall.⁷

¹ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/961>

² https://lbtst.dk/Media/638496378207958524/Instruks_Plantebeskyttelsesmidler_2024.pdf

³ <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2011/20111563?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lag%20om%20v%C3%A4xtskyddsmedel>

⁴ <https://www.ruokavirasto.fi/sv/stod/jordbruk/grundvillkor/Villkorlighet/guide-om-villkorlighet/guide-om-villkorlighet-2024/#avtal5>

⁵ <https://www.pcs.agriculture.gov.ie/media/pesticides/content/sud/professional/End%20User%20Storage%20and%20Record%20Keeping%20Requirements%20260723.pdf>

⁶ https://www.legislation.gov.uk/uksi/2012/1657/pdfs/uksi_20121657_en.pdf

⁷ <https://www.hse.gov.uk/pesticides/using-pesticides/codes-of-practice/code-of-practice-for-using-plant-protection-products.htm>

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Hushållnings
sällskapet

